

Jaarverslag 2023

Museum Het Bolwerk
IJzendijke

JAARVERSLAG MUSEUM HET BOLWERK 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	Pagina 1
Inleiding.....	Pagina 2
Visie en Missie.....	Pagina 2
Predicaat Erkend Museum verworven in 2022.....	Pagina 2
Publieksactiviteiten 2023.....	Pagina 2, 3, 4, 5 en 6
Samenwerking binnen IJzendijke.....	Pagina 7
Samenwerking buiten IJzendijke.....	Pagina 8
Bedrijfsvoering.....	Pagina 9
Opleidingen.....	Pagina 10
Public Relations.....	Pagina 10
Subsidieaanvragen / bezoekersaantallen en financiën.....	Pagina 11

Inleiding

Museum Het Bolwerk in de stad IJzendijke is hét kenniscentrum van de Staats-Spaanse Linies. In het huidige Zeeuws-Vlaanderen van Retranchement in het westen tot Nieuw-Namen in het oosten en in Vlaanderen van Knokke-Heist in het westen tot aan Antwerpen in het oosten zijn gedurende drie eeuwen honderden forten, linies, vestigingswerken en dijken gebouwd. Start van de bouwwerken was de Tachtigjarige Oorlog met Spanje van 1568 tot 1648 en voortzetting tijdens de Spaanse (1701-1714) en Oostenrijkse (1740-1748) Successieoorlogen.

Overblijfselen van deze bouwwerken zijn nog steeds in het landschap aanwezig. Aandacht voor deze Staats-Spaanse Linies staat centraal in Het Bolwerk. Daarnaast neemt aandacht voor de krijgsgeschiedenis en vestingbouw vanaf de Romeinse tijd naar de Tachtigjarige oorlog, eindigend met de Tweede Wereldoorlog een centrale plaats in de collectie in.

Visie

De Stichting Het Bolwerk versterkt de komende 5 jaar de kennisoverdracht van de Staats-Spaanse Linies, de krijgsgeschiedenis en vestingbouwkunde in Zeeuw-Vlaanderen van de Romeinse tijd tot en met de Tweede Wereldoorlog.

Missie

Museum Het Bolwerk brengt het verleden, zoals verwoord in de visie, naar de 21ste eeuw. Dit doen wij door de pijlers van de internationale museumnorm (ICOM), te weten bedrijfsvoering, collectie en publiek, kwalitatief goed te organiseren.

Predicaat Erkend Museum verworven in 2022

Uitgangspunten van museum het Bolwerk zijn realisatie van onze visie en missie. In juni 2022 heeft museum Het Bolwerk opnieuw het predicaat Erkend Museum van de landelijke Museumvereniging ontvangen voor de komende 5 jaar. Dit houdt in dat Museum Het Bolwerk aan de vereisten voor herijking van vermelding in het Museumregister voldoet en bezoekers in bezit van een museumkaart gratis het Bolwerk mogen bezoeken. Ook zijn de kansen op het verkrijgen van subsidies als Erkend Museum daardoor kansrijker. Museum Het Bolwerk onderschrijft en implementeert – naar vermogen - als Erkend Museum de uitgangspunten van de Museumnorm 2020. De norm bestaat uit 17 criteria verspreid over de drie pijlers bedrijfsvoering, collectie en publiek.

Met ingang van 2023 bestuurt het bestuur aan de hand van het bestuursreglement en uiteraard aan de hand van de uitgangspunten van de Museumnorm 2020. Parallel aan het verkrijgen van het predicaat Erkend Museum hebben het bestuur en de vrijwilligers niet stil gezeten gedurende 2023. Van de activiteiten doen wij hieronder verslag. Het museum was geopend van 1 april t/m 31 oktober 2023 van dinsdag t/m zondag en van 1 november t/m 31 december 2023 van woensdag t/m zaterdag.

Publieksactiviteiten in 2023

De vaste tentoonstellingen over de Romeinse tijd, Staats-Spaanse Linies en de Tweede Wereldoorlog bleven in het aanbod. Zo ook de wisseltentoonstelling over Alexander Farnese, hertog van Parma (1545-1592): de expositie geeft inzicht in zijn bijzondere afkomst, prominente familieleden en de rol die hij in onze streek heeft gespeeld.

Op 1 april opende het museum zijn deuren voor een nieuw museum seizoen. De tentoonstelling over Simon Stevin (1548-1620) maakte plaats voor een nieuwe tentoonstelling over een belangrijke legeraanvoerder in onze streek: markies Ambrogio Spinola. Centraal staan de militaire campagnes van deze bevelhebber in dienst van de Spaanse kroon.

De opening werd aangekondigd onder het motto:

‘Onthaal met een verhaal’ hapje/drankje voor bezoekers museum, leden bibliotheek en inwoners IJzendijke” en werd verricht door burgemeester Marga Vermuë en muzikaal bijgestaan door het duo Antanjula. Zij brachten muziek uit de 17^e eeuw ten gehore. Tegelijk werd de dependance van de Zeeuwse Bibliotheek, die is gevestigd in het museum, officieel geopend door de burgemeester. De genodigden konden na de officiële opening de nieuwe tentoonstelling “het verhaal van Ambrogio Spinola” en de bibliotheek bezoeken. Vervolgens konden zij een rondgang door het museum maken. In diverse zalen werden een drankje en hapjes aangeboden, gebaseerd op recepten van de 16^e en 17^e eeuw.

Op 8 april was de onthulling van de maquette “Enkele seconden voor de explosie” door burgemeester Marga Vermue. De maquette is eigendom van de Stichting IJzendijke Bevrijd. Deze maquette laat de opstelling van 4 verschillende militaire eenheden uit Engeland en Canada zien, die de volgende dag 21 oktober 1944 Breskens gingen aanvallen. De naam van de maquette is: “Enkele seconden voor de explosie”. De explosie werd veroorzaakt door een grote hoeveelheid nitroglycerine die gebruikt werd om wegen mijnvrij te maken. Deze explosie was de grootste ongewilde explosie tijdens de gehele veldtocht van de geallieerden in Noordwest-Europa. En de kracht was te vergelijken met ¼ Hiroshima. Meer dan 50 soldaten zijn tijdens een “non battle” situatie gestorven, 16 soldaten zijn vermist. Er vielen geen burgers te betreuren. De boerderij was totaal vernield.

Lezingen in museum Het Bolwerk

Zowel voor de inhoud van de tentoonstellingen als de lezingen en de aanschaf van kaarten, boeken en het op niveau houden van de collectie staat het Kenniscentrum garant. Het Kenniscentrum bestaat uit een aantal enthousiaste vrijwilligers met kennis van de historie over met name over de Staats-Spaanse linies en uit een aantal vrijwilligers uit de klusgroep, die de tentoonstellingen opbouwen en weer afbreken.

Naast het personele Kenniscentrum bestaat ook het fysieke Kenniscentrum op de 1^e verdieping van museum Het Bolwerk, waar de collectie boeken, kaarten en de computer geraadpleegd kunnen worden door geïnteresseerden in de geschiedenis van onze streek.

De lezingen die door deskundigen worden gegeven hebben altijd een relatie met de Staats-Spaanse Linies, de 80-jarige oorlog en de daarop volgende Franse, Oostenrijkse en Napoleontische tijd.

In 2023 hebben de volgende lezingen plaatsgevonden:

Vrijdag 17 februari

Titel: Vlissingse opstand en mijn stelling dat Vlissingen - en niet Den Briel - de eerste stad was in de Nederlanden die in opstand kwam tegen de troepen van Alva.

Door: Dr. P.G. (Peter) van Druenen

Vrijdag 24 maart

Titel: Een verkenning van historisch West Zeeuws-Vlaanderen. Wat is er nu nog te zien van het historische landschap? Wat is er te beleven in de omgeving?

Door: Bas Chamuleau

Vrijdag 28 april

Titel: 'Spinola als deus ex machina bij de belegering van Oostende 1601-1604'

Door: Piet Lombaerde

Vrijdag 19 mei

Titel: Het rampjaar 1672 en de gevolgen ervan voor het landschap en de verdediging van Staats-Vlaanderen

Door: Marc Buise

Vrijdag 15 september

Titel: Een kijkje in de historische keuken

Door: Manon Henze

Vrijdag 20 oktober

Titel: Van schootsveld tot schanskorf. Legers en soldaten tijdens de Opstand.

Door: Jan Kuipers

Vrijdag 17 november

Titel: 'Katholiek in de Republiek: de belevingswereld van Nederlandse katholieken in de periode 1570-1750

Door: Carolina Lenarduzzi

Geannuleerd i.v.m. het ziek zijn van Carolina

Vrijdag 15 december

Titel: Water als wapen. Verdronken dorpen en andere nederzettingen als gevolg van Staatse inundaties in de Tachtigjarige oorlog: de archeologische resten.

Door: Dhr. Van Dierendonck (pensionaris, Erfgoed Zeeland)

Activiteitencommissie

De activiteitencommissie die in 2022 in het leven is geroepen heeft haar activiteiten in 2023 voortgezet. De activiteitencommissie is een paraplu waaronder verschillende werkgroepen actief zijn. De werkgroepen organiseren alle activiteiten, groot en klein, structureel en incidenteel, voor jong en oud. In de werkgroepen hebben vrijwilligers zitting die zich inzetten om een mooi programma samen te stellen. De samenstelling van de activiteitencommissie is als volgt: 1 vaste medewerker, 1 bestuurslid en 1 of 2 vrijwilligers. Het bestuurslid dat zitting heeft in de activiteitencommissie is de penningmeester.

In 2023 heeft de activiteitencommissie kinderactiviteiten en een vertelavond georganiseerd.

2 januari: Lego middag, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

31 januari: Lego middag op de Meerstromenschool in Groede

7 februari: Lego middag op de Meerstromenschool in Groede

14 februari: Lego middag op de Meerstromenschool in Groede

20 februari: Lego middag, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

1 mei: Lego middag, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

22 mei: Kinderworkshop Hoed of Helm (geannuleerd, te weinig aanmeldingen)

26 juni: Kinderworkshop Verovering van Isendicke

Maak je eigen stripboek over de verovering van Isendicke in 1604 door prins Maurits waarbij het slecht afloopt met Hans de Trompetter. En stripverhaal tekenen met Ferdy Remijn.

Ruim 400 jaar geleden was IJzendijke nog bijna helemaal leeg. Nu zijn de straten vol. Maar de markt, huizen, scholen, kerken, molen, winkels, smidse, kapsalon, cafés die er nu staan, hadden ook ergens anders kunnen staan. Roeland van der Kley heeft voor jullie een prachtige plattegrond getekend van het oude IJzendijke met enkel maar de omwallingen. Verder is heel IJzendijke leeg en mag iedereen zelf kiezen waar de straten, waar de markt, waar de molen, waar de bakker, waar de huizen komen.

24 juli: Lego middag, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

13 augustus: Lego dag voor het gezin met David Vanhee

14 augustus: Lego middag, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

9 oktober: Kinderworkshop Hoed of Helm?

Hoofddeksel maken met Evelien Oosterling. Maak je eigen prachtige hoed, mooi mutsje of stevige helm. Deze activiteit is niet doorgegaan i.v.m. te weinig aanmeldingen.

23 oktober: Lego middag, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

27 oktober: De vertelavond

De vertelavond was een avondvullend programma met medewerking van De Groene Polderwinkel, muziek duo Wind en Zee en gastheer/interviewer Marco van Avermaete. De dames van De Groene Polderwinkel presenteerden en verkochten enkele van hun waren en hadden voor alle bezoekers een vruchtentaartje gebakken. Dit was gemaakt van biologische producten afkomstig van hun boerderij. Hiernaast waren er diverse producten uit de museumwinkel van Het Bolwerk te koop. Na de presentatie van De Groene Polderwinkel interviewde Marco Koen Willems, bestuurslid en lid van het Kenniscentrum van het Bolwerk. Het interview ging over de rol van de VOC in de internationale handel op De Oost (Oost Indië / Azië) en de rol van de WIC in de handel op De West (West Indië / Amerika). Bij dit laatste onderwerp werd stil gestaan bij de internationale slavenhandel waarbij de Hollanders en Zeeuwen betrokken waren. Na het interview gaf Marco een korte uitleg over navigatiemateriaal dat hij had meegebracht en in de 20e eeuw werd gebruikt. Na afloop van de pauze vertelde verhalenverteller Frans Brouwers (én bestuurslid van Het Bolwerk) zijn variant op het verhaal van De Vliegende Hollander. Het bekende verhaal van de Terneuzense kapitein Willem van der Decken die op de hoogdag van Pasen tegen de wil van zijn vrouw, de dominee en God, vertrekt naar Oost Indië. Hierdoor is hij gedoemd om eeuwig te blijven varen. Frans vertelde hoe hij als matroos na een noodlottige storm opgepikt werd door dit spookschip en hoe hij daar weer van af is gekomen. De avond werd muzikaal omlijst door het duo Wind en Zee. Dit duo heeft voor deze vertelavond een aantal traditionele zeemansliederen ingestudeerd en een lied over De Vliegende Hollander ten gehore gebracht, dat de muzikanten zelf hadden gecomponeerd. Er waren deze avond 55 bezoekers, afkomstig uit heel Zeeuws Vlaanderen, Walcheren, Noord Brabant, Gelderland en Oost Vlaanderen. Er zijn opnames gemaakt door John de Brock voor Scheldemond TV. Deze avond was voor de bezoekers geheel gratis (inclusief drankjes en hapjes) en werd gesubsidieerd door de gemeente Sluis en Museum Het Bolwerk. De vertelavond vond plaats in Het Mauritshof te IJzendijke.

27 december: Lego morgen, met LEGO-blokjes je eigen vesting bouwen

Vrijwilligersbijeenkomsten

Zonder vrijwilligers geen draaiend museum. Museum Het Bolwerk werkt met een groep van rond de 30 vrijwilligers, inclusief het bestuur en de leden van het Kenniscentrum. Onder de vrijwilligers zet een aantal mensen zich in het bijzonder in als gids, klusser, baliemedewerker, schoonmaker. Met elkaar houden wij het museum draaiende. In december 2021 kregen alle vrijwilligers namens de Vereniging Zeeuwse Musea een Zeeuwse Museumpas. De vrijwilligers konden gedurende 2022 en 2023 daarmee gratis de deelnemende musea bezoeken.

Museum Het Bolwerk organiseerde in 2023 elke 3^e donderdag van de maand een koffie-uurtje voor de vrijwilligers. Elke belangstellende vrijwilliger kan hier binnen lopen voor een praatje en de meest actuele ontwikkelingen uitwisselen rondom Het Bolwerk.

24 maart was er een vrijwilligersbijeenkomst.

De nieuwe penningmeester, Maja Audenaerde, werd voorgesteld a.d.h.v. een aantal korte vragen. Vervolgens werd door Maja uitgelegd dat er een vrijwilligersbeleid is opgesteld. Daarin staat vermeld dat er vanaf 1 januari 2023 voor de vrijwilligers een vergoeding kan worden betaald. Tevens kan er een vergoeding betaald worden voor de gereden kilometers. Het is mogelijk dit aan te vragen, maar is niet verplicht. Vrijwilligers mochten gratis naar lezingen die werden gehouden in het museum.

10 november is er een uitje voor de vrijwilligers georganiseerd.

De vrijwilligers werden door een bus opgehaald met als bestemming museum Het Polderhuis in Westkapelle. In het Polderhuis komt de geschiedenis tot leven, is de zee binnen handbereik, kun je mooie exposities bekijken en meedoen aan leuke activiteiten en evenementen. Bij aankomst stond er in het Museumcafé koffie/thee met lekkers voor de vrijwilligers klaar. Na de rondleiding was er nog tijd om de museumshop te bezoeken en ter afsluiting was er nog een hapje en een drankje. Tijdens de borrel vertelde voorzitter Jan van Beekhuizen van museum Het Polderhuis de geschiedenis van het museum en gaf hij de vrijwilligers van museum Het Bolwerk tips en tricks.

22 december was er voor de vrijwilligers een kerstborrel i.p.v. het koffie-uurtje.

De voorzitter bedankte iedereen voor zijn/haar inzet. Iedere vrijwilliger kreeg een kerstpakketje. Deze pakketjes werden verzorgd door De Groene Polderwinkel uit Schoondijke. Tevens kregen de vrijwilligers de museumkaart Zeeuwse Musea uitgereikt. Geldig voor de jaren 2024 en 2025. Vele musea in Zeeland kunnen met deze kaart gratis bezocht worden.

Folkloristische Dag

Tijdens de Folkloristische dag op 15 juli was het museum geopend voor bezoekers en werden de artikelen uit de museum winkel in een kraam voor het museum te koop aangeboden.

Open Monumentendag

Tijdens het weekend van 9 en 10 september was het museum geopend voor bezoekers.

Bolwerk geeft een rondje

26 april, 25 juni, 30 september en 29 oktober bood museum Het Bolwerk bezoekers een gratis rondleiding aan. De bezoekers betaalden een toegangkaartje en het museum de rondleiding door een museumgids.

Uit in de Zwinstreek: 12, 19 en 26 oktober

Ontdek Museum Het Bolwerk samen met een gids! Je komt meer te weten over hoe de bewoners van de Zeeuws-Vlaamse grensstreek zich in de loop der eeuwen verdedigden tegen vijandige aanvallen. Het verhaal begint bij het Romeinse Castellum in Aardenburg en eindigt bij de bunkers van de Tweede Wereldoorlog. Het zwaarte punt van de collectie ligt op de Staats-Spaanse Linies, een uniek complex van vestingsteden, forten, schansen en linies.

De rondleiding was inclusief een hapje en drankje gebaseerd op de 16^e en 17^e eeuw.

Arrangementen

Er zijn verschillende arrangementen, die op aanvraag kunnen worden samengesteld.

Maatwerkactiviteiten voor families, serviceclubs, vrouwenorganisaties, ouderenbonden etc. kunnen georganiseerd worden. Rondleidingen in het museum en daarbuiten, door West-Zeeuws Vlaanderen onder leiding van museumgidsen zijn mogelijk, eventueel met uitbreiding van een bezoek aan een horecagelegenheid. Indien nodig worden de vrijwilligers verzocht hierbij te assisteren.

Samenwerking binnen IJzendijke

Museum Het Bolwerk neemt een bijzondere plaats in IJzendijke in. Het dankt zijn bestaan uiteraard aan het ontstaan van IJzendijke in de 80-jarige oorlog. En het gebouw waarin museum Het Bolwerk is gevestigd deed in vroegere tijden dienst als gouverneurswoning. Nog een belangrijke gebouw in IJzendijke is de Mauritskerk: prins Maurits gaf toestemming voor de bouw – van 1612-1614 – van het eerste kerkgebouw in Zeeland dat specifiek voor de protestantse eredienst werd gebouwd. De medewerkers van Het Bolwerk openen en sluiten als service aan het kerkbestuur gedurende de openingstijden van het museum (met uitzondering van de zondag en in de wintermaanden) de deur van de kerk. Groepen die een rondleiding met een gids door het museum of door IJzendijke wensen kunnen ook worden rondgeleid door de kerk.

Educatie

Door enkele musea, waaronder Museum Het Bolwerk, in de gemeente Sluis worden voor leergroepen in het basisonderwijs op maat gemaakte educatieve programma's ontworpen. In de klas worden de leerlingen voorbereid op wat ze van ieder museum kunnen verwachten. Daarna gaan ze op onderzoek uit naar het verhaal over hun eigen leefomgeving en de dingen die daarover verzameld en bewaard zijn in een museum. De manier om daarmee vertrouwd te raken is kijken, luisteren, aanraken, spelen, onderzoeken, vragen en er zelf over kunnen vertellen. De leerkrachten kijken mee en geven hun mening over het programma, samen met de kinderen. Door een aantal pilotprojecten aan te bieden leren de musea of ze op de juiste weg zijn om een goed educatief programma te maken.

Josje Zuurbier coördineert vanuit de werkgroep Educatie, die is opgericht door een aantal vrijwilligers uit een aantal West Zeeuws Vlaamse musea het aanbod. Op 29 september is Josje in het museum langs geweest om zich voor te stellen. Zij heeft met een aantal gidsen uit Museum Het Bolwerk een concept gemaakt voor een museumles voor groep 7/8 van de basisschool. Scholen hebben te kennen gegeven hieraan mee te werken, zodat er pilots plaatsvinden bij de 2 basisscholen in IJzendijke.

Welkom nieuwe inwoners van IJzendijke

14 oktober heeft de Ondernemersvereniging IJzendijke in samenwerking met Museum Het Bolwerk een middag georganiseerd om nieuwe inwoners van IJzendijke welkom te heten.

Moestuinproject

Eind november 2022 is er contact geweest met de initiatiefnemers van de Tieke Tuin om te kijken of wij kunnen aansluiten bij hun moestuintjesproject. Bij het moestuinproject zijn met name de leerlingen van de 2 basisscholen in IJzendijke betrokken. Het Bolwerk wil bewustwording over “eten in het verleden” meer onder de aandacht van de kinderen brengen. Wat aten wij 4 eeuwen geleden en welke groenten werden toen verbouwd? Het Bolwerk wil informatie geven over eten terug in de tijd en ook zaden leveren voor de moestuintjes. Er is overleg geweest met 2 dames van het Tieke-tuin Team. Besloten is dat er 1 moestuinbak ter beschikking komt voor het museum waarin een aantal soorten vergeten groentes zal worden gekweekt. En het streven is de groentes te laten bereiden door de kinderen en er ook van te laten proeven.

Samenwerking buiten IJzendijke

Eind 2021 is de Vereniging Musea West Zeeuws Vlaanderen opgericht door bestuursleden van 3 van de 4 erkende musea in de gemeente Sluis.

Halverwege 2023 is er een bestuur gevormd en in het najaar heeft een eerste ledenvergadering plaatsgevonden. De voorzitter van Het Bolwerk is tevens voorzitter van de Vereniging MWZV geworden. Alle 12 musea die reeds met elkaar samenwerkten zijn lid geworden van de Vereniging. Belangrijkste doel van de Vereniging is het op een kwalitatief hoger niveau voor het voetlicht brengen van het cultureel erfgoed in West-Zeeuws Vlaanderen door samen te werken op pr-, educatief- en vrijwilligersgebied.

In april 2021 is door de gemeenteraad van de gemeente Sluis de Museumvisie vastgesteld. In de visie is een uitvoeringsagenda opgenomen die in afstemming met de Vereniging en de overige musea tot een leidraad moet dienen voor de uit te voeren activiteiten. Vanwege de verkiezingen en de daarop volgende benoeming van de nieuwe wethouder Cees Liefding van Cultuur is er enige vertraging in de uitvoering opgetreden. Er hebben in de loop van 2023 diverse gesprekken plaatsgevonden met de ambtenaar van cultuur en de wethouder. Eind december is het de gemeente gelukt een bureau te vinden die de Museumvisie gaat uitwerken.

Ook binnen Zeeuws-Vlaanderen vindt 2 keer per jaar overleg plaats tussen een aantal musea in West en Oost-Zeeuws Vlaanderen over onderwerpen, zoals bedrijfsvoering, bezoekersaantallen en geplande exposities. Dan zijn er de jaarlijkse bijeenkomsten met de Vereniging Zeeuwse Musea (VZM) en Erfgoed Zeeland. In 2022 heeft Het Bolwerk zich aangemeld als partner van Geopark Schelde Delta. Het grensoverschrijdend samenwerkingsverband met intussen meer dan 160 aangesloten partners in Nederland en Vlaanderen beoogt op basis van de unieke ligging van het Vlaams-Nederlandse getijdengebied van de Schelde het UNESCO Global Geopark keurmerk te verkrijgen. Zijn ontstaansgeschiedenis, rijke cultuurhistorie en voortdurend gevecht tussen mens en water zijn overal tastbaar en hebben zijn sporen nagelaten. Het schildje als partner van Geopark Schelde Delta is al aan de deur gespijkerd. 1x per kwartaal wordt een gezamenlijk overleg georganiseerd. De uitslag van de aanvraag bij de UNESCO kan makkelijk 2 jaar duren.

“Sterck Water”

De belangstelling voor de Staats-Spaanse Linies is nog steeds onverminderd groot.

Op verzoek van museum Het Bolwerk heeft Paul Stockman een handzaam boekje geschreven over de Staats-Spaanse Linies in Vlaanderen en Zeeuws-Vlaanderen. Op 21 januari 2023 is het boekje door Paul Stockman overhandigd.

Documentaire Spanje of Oranje

24 januari heeft Omroep Zeeland in museum Het Bolwerk gefilmd voor deze documentaire. Vergeten Zeeuwse verhalen uit de Tachtigjarige Oorlog komen tot leven en worden opgehelderd in Spanje of Oranje. Zeeland speelde een cruciale rol tijdens de gevechten tussen Spanje en het Huis van Oranje. De documentaire biedt een unieke inkijk in de Zeeuwse geschiedenis van overheersing, vrijheid en politieke onafhankelijkheid.

Bedrijfsvoering

De basis (interne processen) moeten op orde zijn willen wij als museum gesteld staan om de visie en missie van Het Bolwerk uit te voeren. Het Kwaliteitskader Museum Het Bolwerk 2021-2025 is daarbij leidend. In dit kader zijn de 17 voor museum Het Bolwerk uitgewerkte normen van de Museumvereniging opgenomen, vastgesteld en op basis daarvan is het predicaat Erkend Museum verstrekt. Aan de hand van het Kwaliteitskader voert het bestuur de daarin vastgelegde afspraken uit, evalueert deze en stelt ze minstens eenmaal per jaar bij. In 2023 is daarmee gestart. Er is een bestuursreglement opgesteld aan de hand waarvan de taken zijn verdeeld onder de bestuursleden.

Samenstelling bestuur

Met ingang van 1 januari 2023 is het bestuur als volgt samengesteld:

Annie de Lijzer, voorzitter

Jeannine van Damme-Remerij, secretaris

Maja Audenaerde penningmeester

Frans Brouwers, bestuurslid

Rineke Reijnders, bestuurslid

Koen Willems, bestuurslid

Ineke Boer, bestuurslid (beoogd opvolger van de secretaris)

Afscheid en komst

Na vele jaren te zijn verbonden geweest, als bestuursvoorzitter, vrijwilliger bij het Kenniscentrum en conservator van Museum Het Bolwerk heeft Matthieu Janssen in april besloten te stoppen met zijn werkzaamheden voor het museum. Op 11 mei is er door het museum een afscheidsborrel voor hem georganiseerd. In het voorjaar is 1 algemeen medewerkster vertrokken, waarna al snel een nieuwe medewerkster werd gevonden. Helaas heeft zij het museum in het najaar alweer verlaten. Wij zijn blij dat wij in december een nieuwe medewerkster mochten verwelkomen. Tijdens de kerstborrel op 23 december hebben wij afscheid genomen van Jeannine van Damme – Remerij. Zij heeft zich 8 jaar als secretaris ingezet voor het museum. Jeannine zal als vrijwilliger aan het museum verbonden blijven.

Museum Het Bolwerk heeft ½ fte formatie, verdeeld over twee algemeen medewerkers: Monique de Vriend en Lilian Bos. Ook worden wij regelmatig gesteund door een medewerkster die met toestemming van het UWV ons aan de balie versterkt. En wij hebben in 2023 een stagiaire van het Zwincollege een stageplek kunnen aanbieden. En de voorzitter begeleidt een Oekraïense mevrouw, die geschiedenis heeft gestudeerd en nu zich verdiept in de Staats-Spaanse Linies.

Opleidingen

Alle vrijwilligers en vaste medewerkers worden in staat gesteld opleidingen te volgen die van belang zijn voor hun huidige werkzaamheden of toekomstige werkzaamheden. Zeer belangrijk in deze tijd van verdergaande digitale ontwikkelingen. De cursussen die zijn gevolgd: Atlantis (digitalisering van de museumstukken), BHV en Gastvrouw van de Streek in het kader van het Programma Gastheerschap.

Public Relations

Uiteraard is reclame maken belangrijk. We doen dat zo efficiënt mogelijk: wat is onze doelgroep, hoe bereiken we die en wat zijn de kosten?

Met de 11 andere West-Zeeuws Vlaamse Musea hebben wij dit jaar gezamenlijk geadverteerd in De Badkoerier en op de achterkant van de fietskaart met fietsroutes die zich ook uitstrekken tot over de grens. Ook hebben alle aangesloten musea een beachvlag voor de deur geplaatst met gezamenlijke reclame. Reeds drie jaar geleden is er op de stranden op de reclameborden eveneens een gezamenlijke advertentie geplaatst.

Daarnaast adverteren wij in een aantal recreatiekranten en in het blad Neos, het netwerk van ondernemende senioren in België. Daarmee trekken wij veel bezoekers uit België naar ons museum. En de Stichting Gastvrij Zeeuws-Vlaanderen heeft in 2023 extra geld van de gemeente Sluis gekregen om de musea meer te promoten in en buiten de streek.

SamenSluis

De Gemeente Sluis heeft het platform SamenSluis opgericht. Met het platform SamenSluis wil men een online plek creëren waarop alles wat er in de buurt of kern gebeurt ook gevonden kan worden. Al deze kennis, ideeën, hulpvormen, krachten en talenten vormen samen de gemeente én de inspiratie voor de naam van het platform: SamenSluis. Ook op dit platform is museum Het Bolwerk te vinden met de aankondigingen van zijn lezingen en kinderactiviteiten.

Reclameborden

Een aantal jaren geleden zijn er borden geplaatst in het kader van een Interreg (grensoverschrijdend)-programma bij belangwekkende plaatsen in het landschap met uitleg over de Staats-Spaanse linies. De borden zijn in de loop van de jaren vervuild en vernield. Het Bolwerk spant zich in om de borden weer in de oude staat te (laten) herstellen. Om toeristen meteen bij binnenkomst van IJzendijke naar het museum te trekken hebben wij een poging gedaan om de bruine toeristenborden op een aantal essentiële plaatsen uit te breiden. Er zijn 4 nieuwe bruine borden aangevraagd.

Helaas zijn er 3 plaatsen door het Waterschap afgewezen. 1 bord is er geplaatst vlakbij de rotonde net buiten IJzendijke.

Nieuwsbrief

In 2023 zijn er weer nieuwsbrieven verstuurd. 14 april en 11 oktober is er een nieuwsbrief verstuurd naar de geïnteresseerden in het museum. Dit bestand is in de loop der jaren opgebouwd.

Gastvrij Zeeuws-Vlaanderen

GastvrijZeeuwsVlaanderen.nl is een initiatief van Stichting Gastvrij Zeeuws-Vlaanderen, uitvoeringsorganisatie voor bezoekersmanagement en gastheerschap in de gemeente Sluis. Op deze website staat veel informatie over West Zeeuws-Vlaanderen. O.a. over IJzendijke en museum Het Bolwerk.

Subsidieaanvragen / bezoekersaantallen en financiën

Zonder subsidie kan het museum niet bestaan. Elk jaar vraagt het museum bij de gemeente Sluis een exploitatiesubsidie aan, die ook wordt toegekend. Daar is het museum zeer mee geholpen, zonder deze subsidie heeft het museum geen bestaansrecht. Bij de onze pr-uitingen wordt dan ook de gemeente Sluis vermeld als subsidieverstrekker. Vanuit die subsidie moet Het Bolwerk de exploitatiekosten betalen, zoals: de huur, energielasten, verzekeringen, abonnementen, personeelslasten, kleine onderhoudskosten, etc. Daarnaast haalt het museum inkomsten uit betalende bezoekers, lezingen, groepsarrangementen, winkelverkoop etc.

In 2022 en 2023 zijn de energielasten enorm gestegen. Duidelijk zichtbaar in de cijfers zijn de toegenomen kosten hiervoor. Het Bolwerk is in overleg met de gemeente, eigenaar van het pand, over verduurzamingsmaatregelen. Gelukkig heeft Het Bolwerk een financiële tegemoetkoming ontvangen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland als compensatie voor de toegenomen energielasten.

Het bezoekersaantal in 2022 bedroeg 2022. Dit jaar was het aantal bezoekers 2049.

Bij de gemeente Sluis heeft museum Het Bolwerk in 2023 subsidie aangevraagd voor het organiseren van de vertelavond. Deze subsidie is toegewezen.

Annie de Lijzer,
Voorzitter

Ineke Boer,
Secretaris